

Mekan Algıları: Anayurt Dışında Uygur Gençlerin Kimliksel Süreç Pratikleri

Bayram Ünal⁵⁹ ve David Makofsky⁶⁰

Giriş

Bu çalışma, kimlik olgusunun süregelen bir süreç olduğundan hareketle, Türkiye’de öğrenci olarak bulunan Uygur gençlerin, kendileri hakkındaki kimlik algılarına odaklanmaktadır. Kimliksel oluşum, geçmişin mirası olarak tanımlanmakla birlikte, sürekli kurgusal olarak yeniden inşa edilen bir süreç özelliği gösterir. Dolayısıyla kimlik kavramlaştırmasının en önemli temeli bireyin kendisini yeniden tanımlamasıdır (Turner 2012:331).

Sorunsal

Bu yeniden tanımlama sürecinin dinamiklerinin, Anayurt’ta yaşayanlara göre, Türkiye’de geçici olarak yaşayan gençlerde farklılıklar göstereceği beklenmektedir. Anayurt’ta yaşayanların kimlik süreci *tasarlanmış* (perceived) gerçekliklerin baskısı altında iken, kısa süreliğine de olsa Türkiye’de kalan Uygur gençlerin içerisinde buldukları farklı sosyal ve kültürel kodların altında *hissedilen* (conceived) gerçeklikler üzerinden yürümektedir. Diasporada kimlik sürecinin yeniden inşasında hakim olan *hissedilen* belirleyicilerin çoğu zaman, içerisinde yaşadıkları toplumların etnik göçmen grupların kültür politikalarına karşı esnek ve destekleyici olmalarından dolayı, çok daha üst düzeyde kimliksel süreçleri *tasarladığı* görülmüştür. Fakat çalışmamız politik kimliklerden daha çok kültürel süreçlere odaklanmaktadır. Bir başka deyişle, Anayurt’tan uzak Uygur gençlerin sosyal hafıza kuruluşlarının hem geçmişe ait algılar olarak hem de gündelik yaşama taşınma pratikleri olarak çalışılması planlanmaktadır.

Kavramsal Çerçeve

Kimlik, tek başına geçmişten bu zamana taşınan salt bir hafızanın üzerinden tanımlanamaz bir gerçekliktir. Stryker, bu tanımsal sürecin aslında bireyin kendi pozisyonunu doğrudan tayin etmesi ile ilintili olduğunu iddia etmektedir. Bu pozisyon belirleme, yaşamsal anlamda öncelikle *hissedilmeyle* ilintilidir. Devamında, konularının üzerinden bireyin kendisini hissetmesi, bireyin kendisinden olan beklentilerin tasarlanmasını da beraberinde getirmektedir. Bu durum, bireyin verili bir kültürde ve zamanda tasarlanmış bir davranış içerisinde bulunmasını açıklamaktadır.

Kimlik kavramı sosyoloji açısından çok farklı düzeylerde kullanılmaktadır. Bunları üç ayrı kategori altında toplayabiliriz. (i). Nesnel gerçeklik olarak kültürel sisteme referans (Weber 1957, Özlem 1999) (ii). Kolektif ve sosyal olarak genele referans (Halbwachs 1992) ve (iii). Bireyin kendisine referans (Turner 2012). Buradaki kısır döngü Mead’in sembolik etkileşim üzerinden tanımladığı toplum

⁵⁹ Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, E-mail: bayram@binghamton.edu

⁶⁰ Visiting Prof. Sociology Department, Queen University Belfast, dmakofsky@hotmail.com

(society) ile bireyin kendisi (self) arasındaki ilişkide önceliğin hangisine verileceği üzerinde belirlemektedir. Mead ve Sembolik Etkileşimciler, bireyi toplumun bir işlevi olarak görme eğiliminde ısrar ederken son dönemde kimlik teorisine eğilenler, bireyin bir toplum içerisinde olduğu iddiasını kabul etmekle birlikte, kendi küçük ilişkilerinde kendi dünyasını yeniden yarattığını iddia etmişlerdir. Toplumsal İşlev olarak Kimlik sürecinden (Parsons 1967, Mead 1972, Halbwachs 1992). Kimliksel Süreç olarak Toplum (Assmann 1995, Stryker and Burke 2000) tartışmasına geçilmiştir.

Kimliğe süreç açısından bakıldığında toplum; bireyin kimlik bileşenlerinin bir referans çerçevesi, dolayısıyla da bireyin farkında olduğu bir gerçeklik olarak ele alınmaktadır. Bu gerçeklik içerisinde bireyler kendilerini bir diğersinin pozisyonuna göre değil, diğersinin kendisi hakkındaki düşüncelerine göre konumlandırmaktadır. Bu durum, Mead'ın öngördüğü haliyle sosyal davranışların, bireyin rolleri ve onlardan beklentileri ile doğrudan ilişkili (self reflects society) olduğunu göstermektedir (Mead 1972). Stryker ve Burke'ye göre Mead'ın yaklaşımı, bireylerin rol tercihlerini, kimliğinin bir fonksiyonu olarak görmektedir (Stryker and Burke 2000:286). Fakat burada altını çizmemiz gereken bir durum: kimliğin herhangi bir rol üzerinden ifade edilişindeki yoğunluğun, ifade edilen alanda bireyin harcadığı zaman ile doğrudan ilintili olduğu iddiasıdır. Bu ilintinin kopması durumunda Assman'ın dediği gibi, kimliğin işlevi geçmiş zaman ve mekanın bilgisi olarak hafıza formunda istikrara kavuşmak eğilimindedir. Bu durumda, kimliksel sürecin bileşenlerini, bireyin de parçası olduğu gündelik yaşamın zaman ve mekanı içerisinde deneyimlediği iletişimsel hafıza oluşturmaktadır. Özellikle bireyin çoklu bir rol sistemi içerisinde olduğu durumlarda, kimlik çok daha karmaşık ve çatışan ilişkileri yansıtmaya başlamaktadır. Örneğimizde okuyan kız öğrencilerin yaşama dair görüşlerinin, farklı toplumlarda daha farklı bir içerikle bezenmesi öngörülebilir bir durumdur.

Bu durum, ilişkiye girilen sosyal sistem ile bireyin ilintisini kavramlaştıran sorumluluk kavramını tartışmaya açmaktadır. Bu kavram, Stryker'a göre bireyin diğersleri ile kurdukları ilişkilerin sosyal mesafelerine bağlı olarak kimliğin şekillenmesinde etkili olmaktadır. Aradaki ilişkinin bağımlılık derecesi arttıkça, bireyin sorumluluklarını yerine getirme derecesi de artacaktır. Bireyin diğerslerinin hakkındaki beklentilerine dönük davranış geliştirme tezi, kimliksel süreci sosyal hafızadan iletişimsel hafızaya eklememiz için önemli bir neden olarak karşımızda durmaktadır. Ayrıca, ne kadar fazla kişi benzeri kimliksel öğelerin gereğini yerine getirirse, o özellik o kadar fazla yaygın ve kalıcı olarak bireylere nüfuz edecektir.

Tablo 1: Bazı Demografik Değişkenlerin Ortalaması

	Dizi	En Az	En Fazla	Ortalama
Yaş	42	13	55	27,45
Erkek	42	13	55	28,48
Kadın	42	13	55	23,80
Eğitim Seviyesi	15	1	16	3,39
Erkek	5	1	6	3,08
Kadın	13	3	6	4,45

Bu çalışma 2016 yılı boyunca Ankara, İstanbul ve Kayseri illerinde bulunan farklı cinsiyet, yaş ve meslek gruplarında 141 kişiyle yapılan anket çalışması ve ikili görüşmelere dayanmaktadır. Örneklem en az 13 en fazla 55 yaşında olan ve ortalaması 27 olan Türkiye'de yabancı statüsünde bulunan öğrenci veya çalışan kişilerden oluşmaktadır (Tablo 1). Katılımcıların ortalama eğitim seviyeleri 3,38 ile, lise ve

üniversite arasındadır. Fakat, kadınların eğitim seviyesi ortalamaları, 4,45 ile erkeklerin 3,08 olan ortalamalarından çok daha fazla yüksektir.

Bulgular ve Tartışmalar

Çalışmamızda sosyal hafızayı tanımlayan temel faktörler, dinsel ve etnik-geleneksel olarak iki ayrı grup altında ele alınmaktadır. Temel soru Uygurların kendi kimliklerini tanımlarken önem verdikleri değerlerin neler olduğu ve bu noktada kimliksel hiyerarşilerini öncelikli olarak hangi kategori içerisinde tanımladıkları ile ilgilidir. Tablo 2’de cinsiyete göre verilen dini değerler ortalamalarına bakıldığında en göze çarpan değer Helal Yiyecek hakkındadır. Uygurlar, genel olarak “Sadece Helal Yiyecek Yerim” seçeneğine *Kesinlikle Katılıyorum* (5 üzerinden 4,81) tercihi ile katılmışlardır. Helal Yiyecek tercihlerini, cinsiyete göre ele aldığımızda erkeklerin 4,87 ortalama ile bu konuda 4,45 ortalamaya sahip kadınlardan çok daha güçlü bir tercihte bulunduğunu görüyoruz.

	Erkek	Kadın	Total
Kadın sadece İslami doğrultuda giyinmelidir	4,41	3,73	4,26
Sadece Müslüman birisi ile evleneceğim	4,59	4,45	4,56
Sadece Helal Gıda Tüketirim	4,87	4,61	4,81
Alkol ve Alkollü içecekler alman	4,75	4,65	4,72
Ramazan boyunca oruç tutarım	4,56	4,27	4,50
Kadın ve erkeğin ayrı oturmaları uygundur.	3,83	3,77	3,82

Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
5	4	3	2	1

İkinci en güçlü dinsel göstergenin alkol kullanımı ile ilişkili olduğunu görüyoruz. Sosyal hafıza içerisinde köklü bir yeri olan bu değişken hem alışkanlıklar hem de dinin kuralı gereği bireyler tarafından oldukça güçlü bir şekilde savunulmaktadır. Örneklem genelinde alkol alımına gösterilen direnç 4,72 ortalama ile “Kesinlikle Katılıyorum” olarak belirmiştir. Kadınların alkol alımına karşı tercihleri çok büyük farklılık arz etmemekle birlikte 4,65 ortalama ile erkeklerin 4,75 ortalamasından düşüktür. Yine kadınların sadece Müslümanlar ile evlenme konusundaki tercihleri (4,45) erkeklere göre 0,14 gibi bir esnekliğe sahiptir. Benzeri bir fark ise kadın erkek oturma düzenini İslami kurallara göre düzenleyen haremlik konusunda da ortaya çıkmaktadır. Fakat, din ile ataerkil geleneğin birleştiği “kadının İslami kurallar doğrultusunda giyimi konusunda”, kadınlar (3,73, Katılıyorum) erkeklerden (4,41, Kesinlikle Katılıyorum) çok daha fazla esnek bir yaklaşım göstermişlerdir. Bu tercihin ataerkil kodlarla kurulmuş Uygur toplumunda kadının ahlaki sorumluluğunun erkeğe ait hissedilmesiyle ilintili olduğunun altının çizilmesi gerekir.

Bu değerlerin eğitim seviyesi ile bağlantılı olarak değerlendirilmesi, sosyal hafıza ve iletişimsel hafızanın farkını ortaya çıkarmaktadır. Sosyal hafıza içerisinde kodlanan ve yine sosyal hafıza aracılığıyla varlığını sürdüren toplumsal cinsiyet kategorilerindeki dini değerlerin çok güçlü olmasına karşın, iletişimsel hafızanın bir göstergesi olarak kültürün değişebilirliği gerçeğini yansıtan eğitim kategorilerinde bu değerlerin gücünün karşılıklı olarak azaldığını görmekteyiz (Tablo 2). Eğitim

seviyeleri göz önüne alındığında örnekleminizde yine ilk göze çarpan kurucu değer 4,80 ortalama ile helal gıda tüketimiyle ilgili olduğu görülecektir. İkinci değer 4,71 ile alkol kullanımı tercihlerinin ortalamasıdır.

	İlkokul	Orta Okul	Lise	Üniversite	Yüksek	Toplam										
Kadın sadece İslami doğrultuda giyinmelidir	4,60	4,80	4,42	3,85	3,94	4,26										
Sadece Müslüman birisi ile evleneceğim	5,00	4,75	4,38	4,54	4,38	4,55										
Sadece Helal Gıda Tüketirim	5,00	4,75	4,72	4,80	4,88	4,80										
Alkol ve Alkollü içecekler almam	5,00	4,85	4,70	4,54	4,81	4,71										
Ramazan boyunca oruç tutarım	4,90	5,00	4,47	4,32	4,37	4,54										
Kadın ve erkeğin ayrı oturmaları uygundur.	4,00	3,80	3,92	3,61	3,80	3,77										
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kesinlikle Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum/ Katılmıyorum</th> <th>Katılmıyorum</th> <th>Kesinlikle Katılmıyorum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>							Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	5	4	3	2	1
Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum												
5	4	3	2	1												

Fakat bu ortalama değer çok fazla olmamasına rağmen eğitim seviyesine paralel olarak azaldığını görüyoruz: İlkokul için 5 olan değer, üniversite düzeyinde 4,88'e gerilemektedir. Eğitim seviyesine bağlı olarak değişen en önemli ortalama sosyal ve kamusal alanlarda kadın erkeğin birlikte oturması ve kadının giyimine donuk olan tercihlerde görülmektedir. İlkokul mezunlarının "Kadının Erkek ile birlikte oturabilmesi" konusunda 4,00 ortalama ile güçlü dirençlerine karşın yüksek eğitimliler arasında 3,80 gibi bir ortalama ile daha ılımlı bir yaklaşım söz konusudur. İlkokul mezunları, "Kadının İslami usullere göre giyinmesi" konusunda 4,60 gibi bir ortalama ile yüksek kararlılığa sahip iken, yüksek eğitimliler arasında bu destek 3,94'e kadar gerilemektedir.

	Erkek	Kadın	Toplam										
Sadece Uygur birisi ile evleneceğim	3,73	4,19	3,84										
Eş Seçimi ve evliliğimin ailem tarafından düzenlenmesi en doğrusudur.	3,55	3,65	3,57										
Kız veya erkek arkadaşım herhangi bir etnik kökenden olabilir; kalbimi takip ederim.	2,43	2,26	2,39										
Uygurlar, sadece Helal Gıda Tüketir	4,39	4,29	4,37										
Bu günlerde kadın erkek yan yana oturamıyorlar; Hoşlanmıyorum. Aynı masada birlikte oturabilmeliyiz.	2,02	2,24	2,07										
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kesinlikle Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum/ Katılmıyorum</th> <th>Katılmıyorum</th> <th>Kesinlikle Katılmıyorum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>				Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	5	4	3	2	1
Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum									
5	4	3	2	1									

Tablo 4, kimlik süreci açısından etkileşimsel bir belirleyiciliğe sahip olan geleneksel değerlerin cinsiyete göre dağılımını göstermektedir. Genel ortalama en

yüksek değerin 4,37 ile Uygurların helal yeme eğilimlerine ait olduğu görülmektedir. Bu tercihlerin doğrudan din ile bağlantısı olduğundan, Tablo 2'deki değerler ile orantılı çıkması normal olarak değerlendirilmelidir. Fakat bu değerler öncekiler ile olan benzerliği, Uygurların kendileri hakkındaki tercihleri ile kendilerinin ait oldukları etnik yapı hakkındaki düşüncelerinin birbirine paralellğine işaret etmektedir. İkinci yüksek değer ise Uygurların yine bir başka Uygur ile evlenme arzularına aittir. Bu konuda kadınların tercihlerinin (4,19) erkeklere göre (3,73) çok daha fazla olduğunu görüyoruz (Tablo 4).

Geleneksel yapıya uygun olarak evliliklerin aileler tarafından organize edilme fikrinin ise dinsel değerlerin ortalamalarına göre oldukça düşük seyrettiğini görüyoruz. Kadınlar 3,65 ortalama ile kısmen de olsa bu fikre, 3,55 ortalama ile temsile edilen erkeklerden daha fazla katılmaktadır. Bireylerin kendi etnik kökeninden birisi ile evlenme arzularına paralel olarak, erkek/kız arkadaşlarının herhangi bir etnik gruptan olmaları konusunda kızlar çok az farkla başta olmak üzere oldukça gönülsüz olduklarını görüyoruz.

Tablo 5, geleneksel değerlere dönük tercihlerinin eğitim üzerinden nasıl dağıldığını göstermektedir. İletişimsel hafızanın temel aracı olarak ele aldığımız eğitim olgusunun, Tablo 4'de verilen ortalamaların denk gelebileceği bilinçlilik düzeylerini referans verecek şekilde farklılaştırdığı görülmektedir. Özellikle evliliğin ve öncesinde hayat arkadaşlığının aynı etnik kökenden olması üzerinde eğitim seviyesine bağlı olarak yükselen bir destek ortaya çıkmaktadır. İlkokul mezunları arasında 3,70 gibi bir ortalama desteğe sahip olan etnik tabanlı evlilik fikri, yüksek okul mezunlarında 4,25'e yükselmektedir. Buna karşıt olarak evliliğin düzenlenmesi konusunda ailesine öncelik verenlerin ortalaması ile eğitim seviyesi arasında negatif bir ilişki söz konusudur (Tablo 5).

Tablo 5: Eğitim Seviyelerine Göre Geleneksel Tercihlere Dair Ortalamaları																
	İlkokul	Orta Okul	Lise	Üniversite	Yüksek	Toplam										
Sadece Uygur birisi ile evleneceğim	3,70	3,11	3,85	3,98	4,25	3,82										
Eş Seçimi ve evliliğimin ailem tarafından düzenlenmesi en doğrusudur.	4,60	3,60	3,75	3,15	3,38	3,54										
Kız veya erkek arkadaşım herhangi bir etnik kökenden olabilir; kalbimi takip ederim.	3,30	2,37	2,08	2,44	2,13	2,38										
Uygurlar, sadece Helal Gıda Tüketir	4,60	4,50	4,20	4,22	4,63	4,35										
Bu günlerde kadın erkek yan yana oturamıyorlar; Hoşlanmıyorum. Aynı masada birlikte oturabilmeliyiz.	1,10	1,55	2,15	2,34	2,40	2,07										
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kesinlikle Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum</th> <th>Katılıyorum/ Katılmıyorum</th> <th>Katılmıyorum</th> <th>Kesinlikle Katılmıyorum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>							Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	5	4	3	2	1
Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum												
5	4	3	2	1												

Tablo 6’da hafızanın kuruluşunda ve korunuşunda İletişimsel boyutu olduğunu düşündüğümüz Toplumsal Cinsiyet Rollerine ilişkin tercihlerin cinsiyete göre dağılımı verilmektedir. Genel geçer eğilimin 3,80 ortalama ile kadının yerinin evi olduğu yönünde olduğu görülmektedir. Fakat, bu konuda yine kadın ile erkeğin farklı derecelerde tercihleri olduğu görülmektedir. Erkek 4,00 gibi bir ortalama ile kadının yerinin evi olduğu yönündeki geleneksel değer korunması yönünde tercihte bulunmuştur. Kadın ise 3,10 ortalama ile bu konunun doğrudan ve net bir şekilde destekçisi olmamıştır. Bu tercihlerin, erkekler açısından istedikleri eşin dini ve geleneksel motiflere uygun olması tercihleri ile de paralel gittikleri görülmektedir. Hem erkeklere hem de kadınlara göre Uygur kadını daha çok dindar niteliklere yakın bir şekilde tanımlanmakla birlikte evlilik için ideal olan kadının her iki grupta da geleneksel kadın modeline doğru bir kayma gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu iki tercihin ortalamaları arasındaki fark, sosyal hafızanın göstergesi olan hali hazırdaki (perceived) durumum, bireylerin gündelik yaşamları üzerinden deneyimledikleri (conceived) durum tarafından farklılaştırıldığına bir işaretir. Alkol sorusuna verilen cevap, ikili görüşmelerde derinlemesine tartışılmış konuların başında gelmektedir. Bu soruya verilen cevapların sadece kadın erkek arasındaki kıyası barındırmadığını dolayısıyla, ayrıca bireylerin alkole karşı top yekûn karşıt oluşlarını açık ettiklerini belirtmekte fayda var. Fakat kadın erkek karşıtlığı elbise giyimi konusunda verilen cevaplarda çok net ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin büyük çoğunluğu, kadınların erkekler gibi *istedikleri şekilde* giyinemeyeceklerine dair inançlarını güçlü bir şekilde dile getirmiştir. Fakat kadınlar bu konuda, bu iddianın doğruluğunu kabul etmemişler ve daha kararsız bir tercih sergilemişlerdir.

Tablo 6: Cinsiyete Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Dair Tercih Ortalamaları

	Erkek	Kadın	Toplam											
Erkeğin Alkol alması normal ama kadının alkol maması normal	2,15	2,84	2,31											
Erkeklerin istediği şekilde giyinmelerinin normal ama kadınların istediklerini giymelerinin yanlış olduğu düşüncesi doğru değildir.	2,25	3,03	2,43											
Kadının yeri ailesidir.	4,00	3,10	3,80											
Ortalama Uygur Kadını nasıl tanımlarsınız?	1,71	1,73	1,72											
<table border="1"> <tr> <td>Modern</td> <td>Dindar</td> <td>Geleneksel</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </table>	Modern	Dindar	Geleneksel	3	2	1								
Modern	Dindar	Geleneksel												
3	2	1												
Uygur erkeğinin evlenmeyi isteyeceği ideal kadın hangisidir?	1,67	1,48	1,63											
<table border="1"> <tr> <td>Modern</td> <td>Dindar</td> <td>Geleneksel</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </table>	Modern	Dindar	Geleneksel	3	2	1								
Modern	Dindar	Geleneksel												
3	2	1												
Dansöz Müslüman işi değildir. Bu resim gerçek bir Uygur resmi olamaz.	2,92	2,67	2,87											
<table border="1"> <tr> <td>Kesinlikle Katılıyorum</td> <td>Katılıyorum</td> <td>Katılıyorum/Katılmıyorum</td> <td>Katılmıyorum</td> <td>Kesinlikle Katılmıyorum</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>4</td> <td>3</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </table>	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	5	4	3	2	1				
Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum										
5	4	3	2	1										

Söz konusu toplumsal rollere dair beklentiler, eğitim seviyelerine göre bakıldığında çok daha fazla farklılaşmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların da erkekler gibi istediği şekilde giyinebileceğine dair inanç güçlenmektedir. İlkokul mezunları arasında 2,22 ortalama ile destek bulamayan bu tercih, yüksek öğretim seviyesine gelindiğinde 3,06 düzeyine çıkmaktadır. Asıl önemli değişiklik, olması gereken ortalama Uygur kadını özelliklerindeki değişikliklerdir. Eğitim seviyesi ilkokuldan yüksek öğretime çıktığında, Uygur kadını modeli de 1,8 ortalama ile

tanımlanan geleneksel muhafazakar tipten 2,36 ortalama ile modern tipe doğru değişim göstermektedir. Eğitim seviyesinin artışına paralel olarak yine giyim üzerinden kadın-erkek ayrımcılığının da giderek azaldığını görüyoruz.

Tablo 7: Eğitim Seviyelerine Göre Toplumsal Cinsiyet Rollerine Dair Tercih Ortalamaları						
	İlkokul	Orta Okul	Lise	Üniversite	Yüksek	Toplam
Erkeğin Alkol alması ama Kadınların alkol maması normal	2,78	2,00	2,38	2,12	2,56	2,28
Erkeklerin istediği şekilde giyinmelerinin normal ama kadınların istediklerini giymelerinin yanlış olduğu düşüncesi doğru değildir.	2,22	1,65	2,53	2,71	3,06	2,48
Kadının yeri ailesidir.	4,90	4,15	3,87	3,44	3,19	3,77
Ortalama Uygur Kadını nasıl tanımlarsınız?	1,8	1,78	1,55	1,70	2,36	1,75
Modern	Dindar	Geleneksel				
3	2	1				
Uygur erkeğinin evlenmeyi isteyeceği ideal kadın hangisidir?	2,0	1,82	1,78	1,47	1,10	1,63
Modern	Dindar	Geleneksel				
3	2	1				
Dansöz Müslüman işi değildir. Bu resim gerçek bir Uygur resmi olamaz.	3,40	3,50	2,82	2,56	2,67	2,89
Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum/ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum		
5	4	3	2	1		

Kaynakça

- Assmann, J. (1995). "Collective Memory and Cultural Identity." New German Critique 65.
- Halbwachs, M. (1992). On Collectiv Memory. Chicago, The University of Chicago Press
- Mead, H. (1972). MIND, SELF, and SOCIETY Chicago, University of Chicago Press.
- Morris, C. W., Ed. (1967). Mind, Self, and Society from the Standpoint of a Social Behaviorist. Works of George Herbert Mead, Vol. 1. Chicago, University of Chicago Press.
- Özlem, D. (1999). Max Weber'de Bilim Ve Sosyoloji. İstanbul, İnkılap Kitabevi.
- Parsons, T. (1967). Sociological Theory and Modern Society. New York, The Free Press.
- Stryker, S. and P. J. Burke (2000). "The Past, Present, and Future of an Identity Theory " Social Psychology Quarterly 63(4): 13.
- Turner, J. H. (2012). Contemporary Sociological Theory, Sage.
- Weber, M. (1957). The theory of social and economic organization. Glencoe, Ill., Free Press.

